ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЕ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ
ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА
И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКI

№№115-116(21.274) ● 2008 гъэм мэкъуауэгъуэм (июным) и 18, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI ● И уасэр соми 6-щ ●

adyghe@mail.ru
adyghepsale.ru

ШынагъуэншагъэмкIэ советым и зэIущIэ

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен иригъэкIуэкIащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкIэ и советым и зи чэзу зэIущIэр.

АБы щIыхэплъащ мы зэманым ди щIыналъэм жылагъуэ хабзэр щIыхьумэнымкIэ щIыIэ щIытыкIэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым шынагъуэншагъэр къыщIэзгъэпэщыным пыщIа нэгъуэщI Iуэхухэм.

КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхуущ Iанэ.

Илъэс куэдкIэ зыпэплъа ухуэныгъэщIэ

● Дыгъуасэ

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен Щэнхабзэмкlэ унэр къыз1уех.

Мэкъуауэгъуэм и 7-м Куба кьуаджэм гуфIэгъуэ щытыкIэм ипу къыщIэзIуахащ Щэнхабзэмкlэ унэ дахэр.

ЗЭIУЩIЭМ кьрихьэлат хьэщIэ лъапIэхэу КЬР-м и Президент **Къанокъуэ Арсен**, Правительствэм и Унафэщым и хьэдэ **Дышэкl Мадинэ**, щэнхабзэмрэ хъыбарегъащIэ Iэнатlэхэмкlэ и министр **Тут Заур** ухуэныгъэмрэ архитектурэмкlэ министр **Афэщlагъуэ Михаил** абы и къуэдзэ **Бэджыдэ Анзор** сымэ, министерствэхэм я лIыкIуэхэр, къулыкъущIэхэр. Аэрэ ирагъблагъащ Бахьсэн районым, Куба къуажэм я администрацэхэм я Iэтащхьэ **Къаздэхьу Альбертрэ Къэнэмэт Рустамрэ**, КъБКъУ-м и профессор, Куба къуажэм щыщ **Мэлбахьуэ Борис** УФ-м щэнхабзэмкlэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ **Къэзан Сусаннэ**, къуажэдэсхэм.

Щыху мини 5000 зыдэс жыIэр илъэс 20-м нэблагъэкIэ зыпэплъа ухуэныгъэр, иджы уардэу, зыхуей псомкIи къызэгъэпэщащэ щытыр, къызIуахьи и пэ кьихуэу къуажэдэсхэм, ухуакIуэхэм, къызэхуэса псоми гуапэу ехьуэхьащ Къанокъуэ Арсен икIи къыхигъащащ гугъэ куэд зрапх унэр угъурлы хьуну зэрригуапэр.

Къаздэхьу Альберт Щэнхабзэмкlэ унэр зыщIа «Эльбрус Лайн» ООО-м, Бещто Къэралбий зи унафэщым, и ухуакIуэ зыбжанэм я лэжьыгъэфIым папщIэ яритащ Щыхь тхыльхэмрэ ахьшэ саугъэтхэмрэ.

БлИЙ Даянэ.

Щэнхабзэмкlэ унэм и Iункlыбзэр. *Сурэтхэр* **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

● Къэрал къулыкъущIапIэхэм

КIэух нэрылъагъуэм тращIыхь

Ди газетым зэрытетащи, КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен мэкъуауэгъуэм и 16-м иригъэкIуэкIащ республикэм и Правительствэм и зи чэзу зэIущIэр.

АБы И ПЭУБЛЭ псалъэм и ужькIэ, зэхьихьэм щедэIуащ промышленностым, гъэсыныпхъэ-энергетикэ комплексым, псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэм я Iэнатlэ щхьэхуэхэм я щытыкIэр зыхуэдэмрэ дяпэкIэ къагъэсэбэпыну хэкIыпIэхэмрэ теухуауэ министр **Уянаев Казим** ищIа отчетым.

Къэпсэлъам зэрыжиIамкlэ, министерствэм хьихьэ предприятэхэм нэгъабэ промышленнэ продукцIэу сом меларди 7-рэ мелуан 311-рэ и уасэ кьалэжьащ. Ар ипэ ита ильэсым яхуэзэфIэкIам процент 26,5-кIэ щIегъу.

Гъэм щыщу блэкIа мазитхуми зрагъэхьулIэну зытращхуахэм хьарзынэу пэлъэщащ - продукцIэу кьыщIагъэкIащ сом меларди 3-рэ мелуан 353,6-рэ и уасэ.

«ЕдгъэкIуэкIа къэхутэныгъэхэм къызэрагъэлъагъуэмкlэ, «Кавказкабель» ЗАО-м, «Налкат» ООО-м, «Автозапчасть», «Телемеханика», «Дэрбэр фабрик» ОАО-хэм, нэгъуэщIхэми я зэфIэкIым хэпщIыкIыу хохьэ. Абы и фIыгъэкIэ, 2010 гъэм ирихьэлIэу промышленнэ продукцэм сом мелард 14-рэ мелуан 400-рэ и уасэ къытхуэщIэгъэкIынущ.

ЩхьэхуэУ сыкъытеувыIэну сыхуейт нэхъапэм зыхьумэжыныгъэм телажьэу щыта «Телемеханика» ОАО-р «2007 - 2010 гъэхэм, апхуэдэу 2015 гъэм нэсыху Урысей Федерацэм и ОПК-м зэрызиужыныр» Федерал программэ хэхам зэрыхагъэхьам.

Псори зэхэту проектыр сом мелуани 134,5-м тещIыхьащ. 2011 гъэм ирихьэлIэу ар нэсу гъэзэщIэн щIадэмэ, ильэсым кьриубыдэу сом мелуан 200-м щIигъу и уасэ продукцэ кьыщIагъэкIынущ, щIыхэр 120-м лэжьапIэ IэнатIэ ягъэуэтынущ.

(КIэухыр 2-нэ пап.).

Iэ щIидзащ

Медведев Дмитрий Iэ щIидзащ щыкIуэхэр гъэсэным, унагъуэхэм кьадекIуэкI хабзэ нэхъыфIэр гъэбыдэным щаIэ фIыщIэхэм кьыхэкIыу анэ быныфIэхэмрэ сабий зеиншэхэр зыпыж адэ-анэхэмрэ къэрал дамыгъэхэр ятыным теухуа Указым.

Кремлым и пресс-Iуэхущапlэм кьызэритамкlэ, сабий зеиншэхэр зэзыщэлIажьэ Воронеж щыщ Хакимова Натальерэ Владимир областым щыпсэу зэщхьэгъусэхэу Шмонинхэ Николайрэ Валентинэрэ «Зэныбжьэгъугъэ» орденхэр, адрей унагъуи 10-м щIигъум, «Хэкум и пащхьэм щIэ я фIыщIэм папщIэ» орденым и етIуанэ нагъащIащ медалхэр хуагъэфэщащ.

Хэхъуэ зэпытщ

«Щыдагъэм и уасэр зэрыдэкIуейм ещхьыркъабзэу, ар кьехьынкIэ зэрыкъуными Урысейр хуэхьэзыру щытын хуейщ».

Апхуэдэу жиIащ вице-премьер, финансхэмкlэ министр Кудрин Алексей.

«Дунейпсо экономикэм и зыужьыныгъэр къыщIэзгъэпэщ. Iэхэхар я тегъэщIапIэу нэсакьым. Абы кьыхэкIыу районым щIэ карьерхэм пэгъунэгъуу цемент заводыщIитI духуэн мурад диIэщ», - жиIащ Лайпанов Анзор.

Абы къызэрыкигъэщамкlэ, ухуэныгъэхэр езыгъэкIуэкIынур «Евроцемент груп» холдингрыщ.

КурортыщIэ

Архъыз дуэым щыIэ курорт щIыпIэм мэкъуауэгъуэм и кIуэм ухуэм щыщIадзэщи «Романтик» бы-лыжкI жылагъуэр.

РЕСПУБЛИКЭМи Президент Батдыев Мустэфа зэрыжиIамкlэ, «Романтикым» гектар 36-рэ ирубыдынущ. Абы щаухуэнущ «вагъуитиу» зезыхьэ хьэщIэщ дэгъуэхэр, унэ щхьэхуэхэр, коттеджхэр. Ахэр кьатищ нэхърэ нэхъ лъагэу щытынукым. Проектым и уасэщ сом мелард 78-рэ. 2010 гъэм поселкэм лэжьэн щIидзэнущ. «Романтикым» щагъэувыну кIапсэ гъэзгъуэм километр 26-рэ я кIыхьагъэщ, зы сыхьэтым кьриубыдэу зэуэ щIыху мин 46-рэ бгыщхьэм дашфынущ.

ХЬэЩЫКЪУЕЙ Олег.

● Iуащхьэмахуэ куей

Къабзагъэм кIэлъоплъ

Iуащхьэмахуэ куейм и эпидемиологхэм районым къегъэщIыIа жылагъуэхэр къызэхакIухь, щыхум и узынщагъэмкlэ щыпагъуэ зыпыль Iуэхугъэгъэнэгъэ сэтей къащIын мурадкIэ.

КЪЭПЩЫТЭНЫГЪЭХЭМ къызэрагъэлъэгъуамкlэ, эпидемиологхэр нэхъыбэу егъэпIейтей районым щащэ щIакхъуэхэкIхэм я гъэхъэзырыкIэмрэ ахэр кьызэрырашэкI транспортхэм я щытыкIэмрэ. А псом арэзы зызытехьэнкIэ Iэмал имыIэу апхуэдизкIэ куэд хэлъщи, мы Iуэхум и хэкIыпIэу ялъагъур зыщ - къэрал щIакъуэ гъэжьаныгъэр къызэIухьжыныкIи. Дохутырхэр псом хуэмыдэу зытегущыIыхь Iуэхугъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ зи ныбжьыр илъэс иримыкъуа сабийхэр гъэшхэкI шхыныгъуэхэмкlэ шынагъуэншэу къызэрэпэщыныр. Пэгунлабэ гъэшхэкI килограмм 60-м нэблагъэ сату щIыпIэхэм къыщIахауэ щытащ щIыхэм яIуэхэкIэ Iэмал имыIэу. Зи лэжьыгъэм Iэфiейльэфiейнуэ пэрыт щIыху 55-м я Iэнатlэхэр яфIэкIуэдащ абы щыгIэуэм. Апхуэдэ кIэлъыплъныныгъэ тIууи и сэбэпкlэ мы гъэм дызэрытехьэрэ сабий щхьмыгъуэхэм елэжь Iэнатlэхэм щытыкIэр щефIэкIуащ.

IэщагъэлIэхэм къызэралъытэмкIэ, шынагъэр кьыздикIыныкIэ хьуну нэгъуэщI зы Iуэхугъэущ псы хъумапIэхэмрэ ар жылагъуэхэм зэрекIуалIэ бжьамийхэмрэ. Абыхэм ящыщ куэдыр жыл дыдэ зэрыльхьам кьыхэкIыу кьабзагъэр ящобыбыдыжынуи лей хуэдэу хьуащ. Мыпыкур зэрахуриумыкъур я щхьэусыгъуэу псы хъумапIэхэр ухуэныр кьыщIэзгъэуыIащ Былым, Iуащхьэмахуэ, Бедык жылагъуэхэм. Мы ухуэныгъэхэм унафэ ягъуэтыкъуI, эпидемиологхэр мыбдзэрыгъынращ зэкIэ къэнжьыр.

ЛъОСТЭН Музэ.

● Къэнжал зауэ-300

Къэбэрдейм папщIэ

Адыгэ литературэр зэрызэфIэуэвэрэ тхыль пIащIэ куэд дунейм кьыгъэхьащ ди тхыдэр, ди нобэр куууэ къагъэлъэгъуэжу. Абыхэм ящыщ зыкъомыр тхылъ «пэж» щхьэкIэ зы хуэныкъуэт - ялъ напэкIуэцIым щегъэжьауэ щIыхьэр зыщIыгъыгъуэ. ЕджэН ямыуауэ яхуэмыгъэтIылъыж куэд яхэттэкъым. А щыщIэныгъэр ялъу зыгъэзэкIуэжыфахэм ящыщщ Мэлбахьуэ Елберд и тхыль «Iуащхьэмахуэ кIуэ Iуэгъуэ щIыналъэуэт» зыфIищар. Илъэс тIощым щIигъуащ а романыр дунейм къызэрытехьэрэ, ауэ ноби тхылъеджэм Iэщ Iуэжьэгъуакъым, щIэблэ къэс фIэщIэщыгъуэщ. Ар къызыхэкIым зы псалъэу жуэап етыгъуейщ. Ар къыхокI тхыдэм набдзэгубдзапIэу зэрырипIамэ, нэхъапэм ди литературэм хэмыта лIыхъужьхэр къызэрыкIуэмэ, нэгъуэщI куэдми.

ПСОМ ЯПЭУ Елберд (ар блэкIа лIэщIыгъуэм и пщIей гъэхэмI) ялъ дыдэу утыку кьиришэжащ адыгэпщхэр. Пщы губгъэгъэхэм куэдкIэ елъытауэ щытащ щIыхуэхэм я мамыр, зэIуэзэпщ псэукIэр, я нобэр, пщэдей, я бныр япIыжу псэуныр гъэрыпIэ имыхэныр. Дауи, абыхэм яхэтщ гуащIэрыпсэухэр гущIэгъуншэу зыгъэпщылIахэр. Ауэ Елберд дежкIэ аракым нэхъыщхьэр, атIэ, ахэр лъэпкъ щхьэщыжакIуэу, хэкум и хьумакIуэу, Къэбэрдей щIыналъэм и щхьэхуитныныгъэм папщIэ я псэр ятыну хъэзыру зэрыщытар дигъэлъагъуэныныр. ИкIи ар абы кьехьуIащ.

Тхыгъэр дунейм кьыщытехьа лъэхъэнэм тепщIыхьмэ, ар лIыгъэт. Куэдым зыэрамыпщытыкI, куэдым яхуэзэфIэмыкI Iуэхут.

Романым цIыху куэд дащрохьэлIэри, я хьэл-щэнкIи, щыфэлIыфэкIи зыр адрейм хэбгъэгъуэщэнукъым, апхуэдизкIэ Iупщ1у, нэIурыту я образхэр гъэпсащи. Языныкъуэхэм гущIэкI яхуэпщIмэ (Щоджэнкыкъуэ Алыджыкъуэ, Хьэтlохьущхьэкъ Мухьэмэд, Чалымэт Джабой), адрейхэр уи гум, уи псэм кьыдохьэ (Къэзанокъуэ Жэбагъы, Тузар, Iэдыщэм, Къуанш, Нэлжан, Санэ).

Псом хэумыдэу нэхъ гукъинэж пщIоху Хьэтlохьущхьэкъ Кургъуокъуэ и образ дахэр. Мыр тхакIуэм къигупсыса лIыкъужькъым, атIэ щыIа-псэуа, адыгэ тхыдэм лIыкъужь хьэжьэу къыхэна цIыху. Къэбэрдейр тырихуэм, тэтэрхэм я пIаабжьщIэт мыхъун щхьэкIэ, абы лъэпкым хуилъэжьар зыхуэдизыр тхыдэм Iупщ1у къыхокIуэ, уэрэдхэр хуаусащ, Кургъуокъуэ теухуа хьыбархэр зы лакъуэм адрейм хуиIуатэу ди лъэпкъым щIэдокIуэкI.

Мис а псор лъабжьэ хуэхъуащ романым. Абы и лIыкъужь нэхъыщхьэхэм ящыщ зы Хьэтlохьущхьэкъ Кургъуокъуэ Къэнжал зауэр зэрыригъэкIуэкIар романым и напэкIуэцI нэхъыфI дыдэщ. Нобэ «Адыгэ псалъэм» тридзэ мы пычыгъуэхэм щеджэкIэ тхыльеджэм зыхэщIэнщ, илъэгъунщ Хьэтlохьущхьэкъ Кургъуокъуэ бгъэдалъ акъылым, лIыгъэм я инагъыр, абы адыгэ щIыналъэм уиIа лъагъуныгъэр эдынэсу щытар зыхуэдизыр.

Мелбахьуэ Елберд и романым теухуауэ куэд схужыIэнущ. Сэ абы седжа куэдейкъым – илъэс тIощIрэ тIурэ ялэкIэ сыдихьэхауэ ар адыгэбзэкIэ зэздзэкIащ. Сыту жыIэмэ, адыгэ гъащIэр, тхыдэр апхуэдэу куууэ зэпкърыых урыбзэкIэ тха романыр ди анэдэлъхубзэмкIи кьэпсэлъэжьи хуейт.

2008 гъэм илъэс 300 ирокъу Къэнжал зауэр зэрыщIыIэрэ. ЛIэщIыгъуищ и пэкIэ Къэбэрдей и щхьэхуитныныгъэм папщIэ апхуэдизэ зэфIэкI кьэзыгъэлъэгъуа адыгэлI щэджащэ Хьэтlохьущхьэкъ Кургъуокъуэ теухуа мы пычыгъуэхэр щIэджыкIакIуэхэм я дежкIэ ГъэщIэгъуэн хъуну къысщохьу.

МЭЗЫХЬэ Борис,
КъБР-м и Журналистхэм я зэгухэзэныгъэм и тхьэмадэ, тхакIуэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент Къанокъуэ Арсен иригъэкIуэкIащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкIэ и советым и зи чэзу зэIущIэр.

Налшык къалэ

Бжьыхьэм екIуу техьэнущ

Налшык дэт псэупIэ унэхэм я тепIыр егъэфIэкIуэным ехьэлIа лэжьыгъэ иокIуэкI.

МУНИЦИПАЛЬНЭ псэупIэ фондым и нэIэ зытет унэхэр зы плъыфэу (хужь-гъуатIафэу) зэрахьэнущ. Бжьыхьэкум ирихьэлIэу зыхуей хуагъэзэну я мурадщ унэ 50-м нэс. Нэхъыбэу абы хиубыдэнущ КIыщокъуэм, Нэгучкъуэм, Головком, Тэрчокъуэм, Калининым, Коллонтай, Кировым, Лермонтовым, Суворовым, Махуэм, Хьураным я цIэхэр зезыхьэ уэрамхэм тет унэхэр. Лэжьыгъэхэр ирагъэкIуэкIынущ Налшык и 1-нэ, 9-нэ псэупIэкоммунальнэ Iэнатlэхэм. Мепт зэбгъуэнатlэ мин 40-м нэблагъэ зыхуей хуагъэзэну къапэщылъщ абыхэм. Лэжьыгъэхэр зэфIэзыгъэкIыну ухуакIуэ гупхэр зыхуеину псомкIи тэмэму къызэрагъэпэщащ, Iуэхур кьыщIызэтеувыIэн щхьэусыгъуэ ямыIэу. Унэхэм я тепIыр кьыздэкIуэу, зэрахуэзэфIэкIкIэ, ахэм я Iэтlуэблагъэри ягъэдахэ. Лэжьыгъэхэм япэу щыпэрыхьащ Лермонтовым, Кощокъуэм, Нэгумэм я уэрамхэм.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

● Гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэ

ЗыхуэзэфIэкIхэр зэкъуэувэри

Мэкъуауэгъуэм и 15 - 18 махуэхэм Май куейм и гъэмахуэ лагерхэм дэжьым щIадзащ.

«ТОПОЛЕНОК», «Казачок» лагерхэм сабищэ хуэдизу зы мазэ зыгъэпсэхугъуэм щыIэфынущ. УзыгъэгуфIэщ лагерхэр зыхуей зэрыхуагъэзащ, къэжIыгъэ зэмылIэужьыгъуэхэр зэрыхасар, унэльащIэхэр зэрызэрахьуэкIар. А псомкIи къадэIэпыкъуащ районым и «Электрические сети» Iэнатlэр, «ПсэупIэ унэхэр» «Майтеплоэнерго» Iуэхущапlэхэр. «Ленинцы» мэкъумэш кооперативымрэ «Водоканал» Iуэхущапlэмрэ сабийхэм прагъэшIыныкIэ доIэпыкIу.

ЖанХъуэт Зуэз.

Зыхуэзыхуагъэхьэзыр

АДЫГЕЙ. *«Сочи-2008» 7-нэ Дунейпсо инвестицIу форумым зыхуагъэхьэзырын папщIэ, щIыпIэ правительствэм и унафэкIэ республикэ къызэрэпэщакIуэ комитет иджыблагъэ яубзыхуащ. Абы и унафэщIи премьер-министр КIУмпылIэ Мурат.*

АДЫГЕЙМ экономикэ зыужьыныгъэмрэ сатумкIэ и министр МатIыжь Аслъэн Iуэхум теухуауэ къалэ, район администрацхэм я унафэщIхэм щIэрыгъэ щIищIащ республикэм и Iуэхущапlэ пащэхэр инвестицIу формуым екIуу хэта зэрыхъуным егуГуну, къыщэпэщакIуэ комитетым жыджэру дгъэжьну.

Республикэм и Президент ТхьэкIущынэ Аслъэнджэрий къыхигъащащ Адыгейм и экспозицэм гъэльэгъэныгъэм хуэфащэ увыпIэ щIидыдым зэрыхуейр: щIыналъэм къэкIуэну инвестицэм и куэдагъэр абы фIыуэ елъытащ.

Гъэнэгъуэ доIэпыкIу

АБХЪАЗ. *Сыхъуэ къалэ дэт республикэ сымаджэщым щекIуэкI зэгъэпэщыжыныгъэ дзжьыгъэхэм къыщагъэсэбэпын папщIэ уиунэгъэ зэрыгъэ материалу вагонитI иджыблагъэ къаIэрыхьащ.*

«АБХЪАЗСТРОЙ» ухуэныгъэ управленэм и унафэкIэ Ладарие Вадим зэрыжиIамкlэ, Абхазым и Правительствэмрэ Урысей Федерацэм и МЧС-рэ зэращIыIа зэгурыIуэныгъэм ипкъ иткIэ, апхуэдэуи псапащIэ Iуэхум хиубыдэу УФ-м кIыутIыпща материалхэмкIэ республикэ сымаджэщым и унащхьэ зэрахьэкIынущ.

Ладарие Вадим къызэрыхигъэщамкlэ, псори зэхэту Абхазым кьыIэрыхьащ ухуэныгъэ материалу вагон 22-рэ.

Зэкъуэтыну зэгуроIуэ

Абхазымрэ Осетие Ипщэмрэ я лIыкъхэу Бгъэтти Сергейрэ Кокойты Эдуардрэ иджыблагъэ зэIущIащ. ЛъныкъуитIыр тепсэлъыхьащ зэрызэдэIэпыкъуным теухуа Iуэхугъуэхэм.

ПСАЛЪЭМ папщIэ, президентхэр тепсэлъыхьащ курмы-абхъаз, куржы-осетин зэпэщIэувэныгъэхэр зэIубз зэзгъыныныгъэм ипкъ иткIи, апхуэдэуи псапащIэ Iуэхум хиубыдэу УФ-м кIыутIыпща материалхэмкIэ республикэ сымаджэщым и унащхьэ зэрахьэкIынущ.

Заводкэр яухуэ

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. *Республикэм и Усть-Джегута район администрацэм и унафэщI Лайпанов Анзор зэрыжиIамкlэ, мурад ныIэщ цемент заводитI куейм щаухуэну.*

«УСТЬ-ДЖЕГУТА куейм ухуэныгъэ материал куэд кьыщыщIах. Язныкъуэхэр иджыпстукIэ къагъэсэбэп, язныкъуэхэм щIыхуэ зиIэ нэсакьым. Абы кьыхэкIыу районым щIэ карьерхэм пэгъунэгъуу цемент заводыщIитI духуэн мурад диIэщ», - жиIащ Лайпанов Анзор.

Абы къызэрыкигъэщамкlэ, ухуэныгъэхэр езыгъэкIуэкIынур «Евроцемент груп» холдингрыщ.

Курортыщ1э

Архъыз дуэым щыIэ курорт щIыпIэм мэкъуауэгъуэм и кIуэм ухуэм щыщIадзэщи «Романтик» бы-лыжкI жылагъуэр.

РЕСПУБЛИКЭМи Президент Батдыев Мустэфа зэрыжиIамкlэ, «Романтикым» гектар 36-рэ иубыдынущ. Абы щаухуэнущ «вагъуитиу» зезыхьэ хьэщIэщ дэгъуэхэр, унэ щхьэхуэхэр, коттеджхэр. Ахэр кьатищ нэхърэ нэхъ лъагэу щытынукым. Проектым и уасэщ сом мелард 78-рэ. 2010 гъэм поселкэм лэжьэн щIидзэнущ. «Романтикым» щагъэувыну кIапсэ гъэзгъуэм километр 26-рэ я кIыхьагъэщ, зы сыхьэтым кьриубыдэу зэуэ щIыху мин 46-рэ бгыщхьэм дашфынущ.

ХЬэЩЫКЪУЕЙ Олег.

● Iуащхьэмахуэ куей

Къабзагъэм кIэлъоплъ

Iуащхьэмахуэ куейм и эпидемиологхэм районым къегъэщIыIа жылагъуэхэр къызэхакIухь, щыхум и узынщагъэмкlэ щыпагъуэ зыпыль Iуэхугъэгъэнэгъэ сэтей къащIын мурадкIэ.

КЪЭПЩЫТЭНЫГЪЭХЭМ къызэрагъэлъэгъуамкlэ, эпидемиологхэр нэхъыбэу егъэпIейтей районым щащэ щIакхъуэхэкIхэм я гъэхъэзырыкIэмрэ ахэр кьызэрырашэкI транспортхэм я щытыкIэмрэ. Дохутырхэр псом хуэмыдэу зытегущыIыхь Iуэхугъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ зи ныбжьыр илъэс иримыкъуа сабийхэр гъэшхэкI шхыныгъуэхэмкlэ шынагъуэншэу къызэрэпэщыныр. Пэгунлабэ гъэшхэкI килограмм 60-м нэблагъэ сату щIыпIэхэм къыщIахауэ щытащ щIыхэм яIуэхэкIэ Iэмал имыIэу. Зи лэжьыгъэм Iэфiейльэфiейнуэ пэрыт щIыху 55-м я Iэнатlэхэр яфIэкIуэдащ абы щыгIэуэм. Апхуэдэ кIэлъыплъныныгъэ тIууи и сэбэпкlэ мы гъэм дызэрытехьэрэ сабий щхьмыгъуэхэм елэжь Iэнатlэхэм щытыкIэр щефIэкIуащ.

IэщагъэлIэхэм къызэралъытэмкIэ, шынагъэр кьыздикIыныкIэ хьуну нэгъуэщI зы Iуэхугъэущ псы хъумапIэхэмрэ ар жылагъуэхэм зэрекIуалIэ бжьамийхэмрэ. Абыхэм ящыщ куэдыр жыл дыдэ зэрыльхьам кьыхэкIыу кьабзагъэр ящобыбыдыжынуи лей хуэдэу хьуащ. Мыпыкур зэрахуриумыкъур я щхьэусыгъуэу псы хъумапIэхэр ухуэныр кьыщIэзгъэуыIащ Былым, Iуащхьэмахуэ, Бедык жылагъуэхэм. Мы ухуэныгъэхэм унафэ ягъуэтыкъуI, эпидемиологхэр мыбдзэрыгъынращ зэкIэ къэнжьыр.

ЛъОСТЭН Музэ.

Планэлэр зыгъэхьэзырар ХЬэЖЫКЪАРЭ Аслан.

● «Адыгэ псалъэр» къыхызох

Си гуапэу щIызоджыкI

Ди анэдэлъхубзэкIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къыщыдэкI газет закъуэм и напэкIуэцIхэр зэпрыкIыу Iуэхугъэ тIыпIэ зыбжанэ ди щIыхьыжьхэм я сащыщIэу ди щIыхуэм къадекIуэкI хабзэмрэ зыщIыгъэгъуазэ «Адыгэ псалъэр» сэ зыпэсщI щыIэкъым, и зы сатыри къэзымыгъанэр щори щIызоджыкI.

СЭ ИКЪУКIЭси жагъуэ мэхъу си лъэпкъ газетыр зыгуэрым ийуэ щхьэзэсхкIэ. КъызэрысыпытэмкIэ, узытехьэщIыхь хъун къыдэкIыгъэкъым «Адыгэ псалъэр». Абы и напэкIуэцIхэр сытым дежи кьулейщ хъыбарыщIэхэмкIэ, ди республикэм и мызакъуэу гъунэгъу щIыналъэхэм я псэукIэми дыщызыгъэгъуазэ тхыгъэхэмкIэ. Куэдым ягу нэсырэкъым хамэ къэралхэм щыпсэу ди хэкуэгъуэхэм ятеухуа тхыгъэхэр газетым и напэкIуэцIхэм щIэх-щIэхыурэ убгъуауэ кьызэрытехуэр. Ауэ ар сэ си гуапэ дыдэ мэхъу, сыту жыIэмэ, зи лъэпкъым, хэкум пэжыжьэ ди щIыхуэм я Iуэху зыщыту зэ тщIэн хуейщ, тхузэфIэкIыкIэ абыхэм защIодгъэкъуэну ди хьэкущ.

ЕгъэджакIуэхэм, сабий садхэм щылажьэ гъэсакIуэхэм, къызэрыгуэкI щыIу лэжьакIуэхэм яхуэзгъэпIэн тхыгъэхэр къызытехуэ газетырefIакIуэу фIэкIа сльэгъуну сыхуейкъым. Ди адыгэбзэмкIэ къыдэпсалъэ къыдэкIыгъуэр зыхъумэфын, абы хъыбарыфI фIэкIа кьытемыхуэу псоуфын тхьапкъ дыхъуну си гуапэщ.

КIУАЩ Лидэ.
Аргудан къуажэ.

Ди газетыр къыфIэрыхьэну фыхуеймэ

Ди щIэджыкIакIуэ лъапIэхэ!

Фигу къыдогъэкIыж 2008 гъэм и етIуанэ илъэс ныкъуэм къыфIэрыхьэну газетхэм, журналхэм Iэ тедзэныр зэрекIуэкIыр.

ИлъэС ныкъуэм газетым и уасэщ сом 356-рэ кIэлIейкIи 10-рэ.

«Адыгэ псалъэм» Iэ щытевдзэ хъунущ республикэм и пощт Iуэхущ1анIэ псоми.

Ди индексыр 51531

Кlэух нэрылъагъухэм тращlыхь

(КlэухыР. Пэщlэдзэр 1-нэ нап.)

«Связым и навигацэ системэ зыубгъуа» (ГЛОНАСС) федерал программэ хэхам хьыхэу мы гъэм мэлыжьхыьым и 17-м Къбэрдей-Балъкъэрым Промышленностымкlэ федерал агентствэмрэ (РОСПРОМ) зэращылlащ хьэрш системэхэм, технологиехэм зегъэужьынымрэ ахэр къэгъэсэбэпынымрэ я лъэныкъуэкlэ зэдзлэжьынымкlэ техуа Зэгурыlуэныгъэ. Ар ди республикэм щызыгъэзэщlэнур «Телемеханикэ» ОАО-рщ, - кьыхигъэщащ министрым.

Уянаев Казим зэlущlэм щыз эпкърихащ промышленностым и lэнатlэ щхьэхуэхэм зегъэубгъуным хуэунтlауэ зэфlатlэкlэр. Апхуэдэщ «Глория Джинс» корпорацэм драгъэкlуэкlа зэпсэльэныгъэхэр, «Волга - БАС» ООО-м и унафэщlхэм я жэрдэмкlэ, «Волжанин - КъБР» ЗАО-р я министерствэм зэрыхагъэхьар, «Телемеханикэ» ОАО-м коммерцэу щымыт автоном организацэ кьызэрыщызэрагъэпэщар, лэжьакlуэ lэщlагъэлэхэр егъэджэным пыщlа lуэхуэхэр, инвестицэ политикэр зэрыпхагъэкlыр.

Къащтэмэ, «2008-2010 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым промышленностым и lэнатlэхэм зэрызыщаужьынур» жыхуиlэ Концепцэм ипкъ иткlэягъэзэщlэнущ сом меларди 4-рэ мелуан 646,7-рэ и уасэ инвестицэ проектэу 35-рэ. Абы цыхуэ 2965-рэ лэжьыгъэкlэ кьызэригъэзэщынущ.

«Ди республикэм и щыналъэм щыукъуэдящ ток кlапсэу километр 11900-рэ, трансформатор зэмылlужьыгъуэу 3000-м щигъу кьыщагъэсэбэп. Гидроэлектростанц псори «Шэрэдж Iщхьэрэ ГЭС-хэм я каскад» ОАО-м хэтщ, хуабэ кьэзыт станцэхр «Гидрометаллург» ОАО-мрэ (Нарткъалэ) егъэбыдылащ. Зэкlэ кьыт-хуэлэжьыжыр республикэм электрокьарууэ кьыщагъэсэбэпым и процент 30-рщ. Ар проценти 100-м нэдгъэсын щхьэкlэ МВт 250-м тещыхьа ухуэныгъэхэр едгъэкlуэкlыну кьыптпэщытщ. «ГидроОГК» ОАО-м и инвестицэ программэм ипкъ иткlэ, Къэщхьэтау ГЭС-м хэкъурауэ йолэжь. Абы и лъэщагъыр мы гъэм и кlэм ягъэунэхунущ.

«Iпщэ-Энергогаз» ОАО-м и лыкlуэхэр тщыгъуу накьыгъэ кlуам котельнэхэм я щытыкlэр кьэтпащlащ, нэхьыщхьэу кьыптпэщытхэр дгъэбелджылащ. Дгъэхьэяра проектыр дгъэзэщlэн папщlэ «Лукойл» ОАО-м и инвестицэ мылькуу сом меларди 3,5-рэ кьэдгъэсэбэпыну ди мурадщ.

Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ «Роснефть» ОАО-мрэ я унафэщlхэм пащэ республикэм щыдагъэм елэжьыну завод щыухуэным техуа зэпсэльэныгъэхэм. А проектым сом мелард 25-м щlигъу хуоз», - кьигъэльэгъащ къэпсэльам.

КъыкlэльыкlуэУ министрым зэхуэсахэр хигъэгъуэзащ псэупlэ-коммунальнэ комплексым и Iуэху зыlутым.

Абы зэрыжиlамкlэ, а lэнатlэм кьызэщlеубыдэ псэупlэу метр зэбгъуэзэнатlэ мелуан 14,6-рэ, псэупlэ унэу 3329-рэ, котельнэу 285-рэ, хуабэкlэ кьыззэзыгъэпэщ пункт нэхьыщхьэу 48-рэ, псы кlуапlэу километр мини 3,8-рэ, хуабэ зэбгрыщыпlэу километр 406-рэ, псы фlей щlэжьпlэу километр 560-рэ, псы хуэмапlэу 583-рэ.

«2002-2010 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и псэупlэ-коммунальнэ комплексыр егъэфlэкlуэным техуауэ зэхалъхьа республикэ программэ хэхам текъ хуабэрэ псырэ кьэзыт lэнатlэхэм мы гъэм сом меларди 134,2-рэ хуауатlыщащ. Абыкlэ Налшык и «Iпщэ-къухьэпlэ» хьэблэм ПТВМ-30 хьэкучэм хуэдэу 2, республикэм и кьалэхэмрэ я къуажэхэмрэ зи пlалъэр икlа насосу 29-рэ, хьэкуу 32-рэ, хуабэ кlуапlэу километри 10-м нэблагъэ, псы кlуапlэу километр 35-рэ щыз тхъуэкlынчу. Тырныауэ кьалэм щхьэхуэу лажьэ котельнэу 6 щыдгъэувынущ. Гъэпльыгъуэ лъхьэхэм зыщыхуагъэхьэзыркlэ кьагъэсэбэпын папщlэ кьалэ округэхэмрэ муниципальнэ районхэмрэ республикэ бюджетым кьыхэкlыу сом меларди 84-рэ хуэхахат, дызэлэжьыжьыбгъэкlэ кьызэригъэзэщынущ.

«Псэупlэ-коммунальнэ хозяйствэр егъэфlэкlуэным и щlэгъэкъуэн Фондым и Iуэхухкlэ» нэгъабэ и бадзэуэгъуэ маздж кьащта федерал законым ипкъ иткlэ, щыхуэхэр унэ кхьахэхэм кьыщlэдгъэкlын, кьат куэду зэтетхэр зэдгъэпэщынкъым папщlэ, мы ильъэсым щегъэжьауэ 2012 гъэ пщlондэ сом зы меларди 9-рэ мелуан 533-рэ мин 676-рэ кьыткъуатlыпщынущ. Абы щыщу сом меларди 285-рэ мин 558-р мазэ дызыхуэкlуэм кьыткъlэрыхьэнущ», - кьигъэльэгъащ Уянаев Казим.

Абы жиlаэр щыз эхилъхьэжьым, Кьанокъуэ Арсен кьыхигъэщащ отчетым арэзы зэрытехьуэр.

Иужькlэкlэ республикэм и лыщхьэм чэзуэу кьипщlащ министрхэм я пщэрылъхэр зэрагъэзащlэр.

Зэхьихьэм хэтащ КъБР-м и Президентым и Администрацэм и Iэтащхьэ **Къэжэр Альберт**, Правительствэм и Унафэщl **Ярин Андрей,** абы и къуэдзэ **Тхьэзэплъыж Мурат, Дышэкl Мадинэ, Чеченов Ануар,** министрхэр, къэрал комитетхэм я унафэщlхэр, ирагъэблэгъа къулыкъущlэхэр.

ХЬЭЖЫКЪАРЭ Алик.

Бахъсэн муниципальнэ районым и щыналъэ хэхакlуэ комиссэм къыззэгъэпэщыным теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Хэхакlуэ комиссэм и Унафэ

2008 гъэм накъыгъэм и 13-м *№29/9-1* *Налшык къ.*

Бахъсэн муниципальнэ районым и щыналъэ хэхакlуэ комиссэр хагъэхьэн щхьэкlэ къагъэлъэгъуа щыхуэхэм хэплъауэ икlи «Урысей Федерацэм и щыхуэхэр хэхыныгъэм хэтынымкlэ я хуитыныгъэхэм я шэсыпlэ нэхьыщхьэхэмрэ референдумым хэтынымкlэ яlэ хуитыныгъэхэмрэ я Iуэхукlэ» Федеральнэ законым и 20-нэ, 22-нэ, 26-нэ статьяхэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2-нэ статьям, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыlэ щыналъэ хэхакlуэ комиссэхэм я Iуэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2-нэ статьям, апхуэдэуи «Я пщэрылъхэм я пlалъэр зэриухам кьыкlэхьу кьызэрэпэщын хуей щыналъэ хэхакlуэ комиссэхэм хагъэхьэнхэмрэ абыхэм я бжыгъэмрэ я Iуэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2-нэ статьям и «е» пунктым, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыlэ щыналъэ хэхакlуэ комиссэхэм я Iуэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2-нэ статьям, апхуэдэуи «Я пщэрылъхэм и пlалъэр зэриухам кьыкlэхьу кьызэрэпэщын хуей щыналъэ хэхакlуэ комиссэхэм хагъэхьэнхэмрэ абыхэм я бжыгъэмрэ я Iуэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыlэ щыналъэ хэхакlуэ комиссэхэм

Зыэзтезыыгъэфыр кэщанэ зиІэм нэхъэр нэхъ лъэщу жызыІэм ярэзы удэхъуну уезыхуІэ

ЖЭБАГЪЫ Кургъуокъуэпщыр пщІантІэм дэсу игъэтэкІым. Абы къыжраІащ Хьэтіохъущокъуэр гуп цыкІу и гъусэу Бахьсэн и курыкупсэм дежь пщыІэу къыщытІысса Алигъуэт-пэщэм епсэлъэну эзэмыгъэр. Жэбагъэм ищІащ абы мыкІуэну, пщым ущепсэлъэн щІыпІэ щагъуэтэкъым. Пэпльамэ нэхъыфІщ...

* * *

КУРГЪУОКЪУЭПЩЫР серакиры зэрыхуэзэ-ІэзэнУм фЫ гуэркІэ щыгъуГъыртэкъым. Тэтэрым и гукъанэр кьыт-рикъутэнщ, кьыгъэшынэну нуэкъ кьихъэнщи, Іэджэ хуи-щІэну кьыхуиГъэувынщ. Аргуэру зыгуэрхэмкІэ кьэгъэгупЗн, тегъэужьн хуэй хьунущ...

Хьэтіохъущокъуэм и цІыхухэм эрсакиры мрэ абы и бльэтэхэмрэ ыкІыпсэ щІэ мэл хьущэ, вышІэ, шы зыкъом яхур т

Дыгъуэпшыхь гувауэ кьежьати, гъуэгум нэху щагъэщащ. Ноби пщэдджыжь пэнцІывым гъэгу техьауэ тетхэщ. Бахьсэн и сэмэгурабгъу лъэныкъуэмкІэ кьыщыпль хьупІэ бгыльпэ, псы уэрыр ауэ зэвым кьыщыдэпкІэм пэмыжьжьэу тельэ лъэмыкъым дежь, шэджагъуэ нэуужьым аХэр щыІущІэн хуейт пэщым.

Кургъуокъуэ кьыпэщыль, ипэжыпІэкІэ жьыпІэмэ, зыщымэхъашэ эзІуцІэм теухуа гупсысыгъэ зыщхьэщхьэу. ИджьпІэгу абы и акьыпІэ зыйыгъыр зызыпІэмелыпІу Адзалджэрий щхьэпсынщэм кьыжрИІа хьыбар тельыдэжлажьрэ. Ярэби... пэжыну пІэрэ? Хьэмэрэ зыгуэрыи и гушыІэ пхъашэ? Щых у хьэпэл щхьэкІэ, къуэкьыщхъуэ зимыІэ Адзалджэрий дахэ-дахэу кьыпІуэтэжьыр-къым мэзым зыщрихьэлІа гъэузгуриКІэу кьыщыхухэм я щыфэлІыфэр зыхуэдэрэи, абыхэм я нэхъыжьым кьыжриІаи гъэмэну иГу ириубыдэфакъым. Кургъуокъуэ щы-нэрэ и кьуэ закъуэр кьыпгъэтыжьну ищІа гугъэр и фІэщ ищІыну - ар пщІыу кьыщІэкІынир абы дежкІэ удынышхэ хуэ хьунт, ау э езыр хуэй-хуэмеймИ, гугъэм абы и гум абгъу щищІат, уиэну ащ щхьэзыІфыфІым ещхьу.

Дыгъэми махуэ ныкъуэ гъуэгуанэ эзпичри щхьэщыгум кьиубати, гъэмахуэм хуэдэу, жьэржьэу уилыпщІыр т, жэщым кьешхэ уэшхым и ужькІэ гъуэгур гъущыжьати, шы лъабжьэхэм сабэр машІэу кьаІэ т хьуат.

Зэнэзныпс у цыпхьпль Гундэлэн псы цыкІыр тхъурымбэр Іуриищауэ еукГуриех Бахьсэн щыхэхуэжьжьым нэмыс щыхкІэ, Кургъуокъуэ гу льитащ аддэ жьыжьэу зыщыщІэт Іугъуэм, итІанэ кьильэгъуащ и гъэзэгугъуэсэхэр щыгъуу сераскирыр кьыщцІувыІа щыпІэр. МафІэ ящІа щхьэкІэ, Алигъуэт и щэтырыр хэтІыпІэ кІыхьІыхь хьуат: щэтырыр зэраукьуэдий кІапсэр зрапх бжэгъу хэр щы мывалъэм яхуэхэжьтэхьхьым. Хьаныр абдеж дыдэм упщІэ шыхьам тесу щыст икІи мыарэзыуэ адэ-мыдэмкІэ пльэрт. БлыгъщІэтхэм я нэжьыбэр кьрым т, ауэ абыхэм яхэтт АладжьыкъуэщІри - щыхь хуащІу ар кьеувыхьат, щым у еплъыхьы, пІІэуХуэрэ я щхьэр я пІІэм хагъэшыкуэжьауэ. АдаджькІэ, псы Іуфэм дж ж, щыкІий-гуорт, зэныкьуэкъурт сераскирым и «гвардиер». А зауэлІхэр щыму щытыфынну кьыщІэкІынтэкъым, езы Мухьэмэд бетьымбар дыдэр кьеуэзакъым.

Лъэбакъуэ щэ ныкъуэ хуэдизкІэ пэгъ унэгъу зэрыхьуу, Кургъуокъуэпщыр щым епсыхащ, нэхъ Іунэгъуу бгъэдыхэрр, и Іэ ижьыр и гум трилхьэрр, абы и щхьэр игъэцІащ:

- Уи гъуэгур щыхьлы ухьу, Алигъуэ т!пэщэ уэ нэхунэ! - Сераскирым и пІэм папщэу зыщрИуэнтІыхьащ: абы кьикІыр кьэтэджу фІэхьуСым жэуап иритыжьну х уейуэ арат.

Хьэтіохъущокъуэм кьыкфІэщІащ жиІам зыгуэр щІигъэжьн хуейуэ. Икіи щІигъажащ (бетэмал, а псальэхэм зэрамычэзэр абы ищІатэмиІ!):

- Ди ныбжьэгъу лъагэм Кьэбэрдей щІыналъэм щытп дэтхэнэ лъэбакъуэми гуфІэгъуэрэ насыпрэ кьыпхэздихьыну Азалхьым жиІэ!

Мис абдежырыщ Кургъуокъуэпщым, зэрыжаІэу, иужьрей хьыбархэр кьыщиІащ!

Сераскирым и бейгуэлэмрэ Щащхьэм ещхь нацІэІуцІэхэмрэ хуэму, шынаУ зэІуцэщахэщ, кьрым пэщэр и нэхэр кьыщихуаУ кьыщІэльэтрИ, лъакъуэкІэ теуащ:

- Гуфэгъуэу жьапІа? Лъэбакъуэ кьэсыху насып жьапІа?! Уи пащхьэ нэхум деж езы хьан дыдэм и бунчукьыр зрита сераскирыр щаубэрэжьрэ щащхьунщІэмэ, ар, дауи, насыпщ! Ауэ хэт дежкІэ? Дауи, «ныбжьэгъу лъагэм» дежкІэ-къым, атІэ, си шывеим епэмыну зыхуэмыфащэ хьэжьвахэжьхьышхитІым, напэнчитІым я дежкІэ! - Алигъуэт-пэщэр апхуэдизкІэ губжьати, и нэхІущхьэр мафІэу кьыхэщІэнат, зыхуэзэтелубгъэкьым, и макьыр фызэ кІий макъ хьурт. - Дауэ яхунда Кьэбэрдеишхуэм я пщышхуэм абыхэм апхуэдэ цІапІагъэ ялэжьыну? Хьэмэрэ, ар умыщІэ нэпцІ зыпщІуебгъэщІа, а, ары-ы? - и тэмакьыр щиубыдыкІауэ абы упщІэм зытридзэжащ. Сераскирым и Іэр Щоджэныкьуэм дежкІэ ищІри, и Іэпэр Кургъуокъуэ хуишящ.

Аладжьыкъуэ кэІуГуриуащ къэхуэ щІэпхъаджагъэр Хьэтіохъущокъуэм хуиІуэтэн эзэрыуейр.

Щыгъэныкъуэм лъэбакъуэ ныкъуэ кьичри - и нэхэр зыри зыщумыбзыщІыфын Кургъуокъуэ щигъэпщкІуурэ, макъ нэщхьей хуэмкІэ кьыщІидзащ:

- Си Іэ ижьыр пезгъэупщІамэ нэхъыфІт дыгъуасэ Щэджэм мэзым кьыщыхьуа напэтэх емыкІум сигъэуКІытэу мыбдеж сыщыт нэхъэр, - Аладжьыкъуэ хьэлъэу щэтащ.

- Щэчыгъуейщ мы си гум гугъэхьу тельащ. Си гъащІэм яп дыдэу сэ сроукІытэ сызэрыадыгъэм. - Аладжьыкъуэ и щхьэр игъэсысащ.

- Дауэ ар зи лЫхьужьмгъэм уэщхьу имыщІэ ди зиусхэзи нэхуэнэм мэзым кьыхькьыщгъэІаРэ моуэ иджы сытохуэ щыжиІэм, къуэгъэнапІэм къэсса бзаджэнаджитІыр кьытеуэри кьагъэунэдрацхьэщІ, Іэшэр пщІэхащ, яхьэнІэри ящІэ ящІэжаехащ. Ди пэщэ ныэзэзджэр хунэсакъым уеблэмэ абыхэм я нэм щІэплъэн, и нитІым кьыщІих кьары шынагъуэмкІэ а тІур щІым иригулІн папщІэ. ПсынщІащэу ахэр...

Хьэтіохъущокъуэр гупсэхуу едаІуэр т, фІэтельыдж эри иджыпстуКІэщ:

- Ешь, ар! Уэрэд хьарзынэ зэбгъэщІа хуэздиІ...» Иужь ильэсиблым ЦІащхьэр Кургъуокъуэпщым тІэущІэ нэхъыбэрэ ильэгъуакъым. Ари блэмІтэгъэ. Абы льандэрИ я якьэ зэхуаГаазэу эзпсэльыакъым.

...зыикъыщІэжам хьунщІакІуэ кьэрабгъэхэр мэзым щІэльэдэ жат, - пщы Аладжьыкъуэ и хьабарыр иухащ.

Сераскирым зэрИмызакъуэм теухуауэ Щоджэныкъуэм зы псальи жиІакъым. Кургъуокъуэ гу льитащ ЦІащхьэм и хьыбарыр Алигъуэт-пэщэм игу зэрырИтыжьрэ. Кьрым зиусхэм губжьу зызыгъэгъэжар нэхъ теужати, и губампІэр нэхъри игъэтІысхьи папщІэ мэ дахэ кьызыхих тырку тутыным ефэну гукъыдэкІ ищІащ. Аусыхьэтуи, кьыІэщІальхьащ тутын пыгъэнэ зэрыльэ лулэ кІыхь дахэр.

Кургъуокъуэ псальэ итащ а щІэпхьащагъэ бзаджэр зыІэжьжьахэр кьрым унафэм и Іэмыщ!э ирилъхьэну. Дауи, кьуаншагъэ зыІэжьжьахэр кьэхуэгъэтухьхэу щытмэ, хьуакъым абыхэм я цІэр зыми зэрымыщІэр, ауэ я щыфэлІыфэ нэхъ мыхьуми нАуэу щытамэ... Абдежым Алигъуэт-пэщэм аргуэрыжьку хьуанэрэ гыбЗэу игъэшащІэ щІэ т:

- Ди ныбжьэгъу лъагэм, ар пщым имыгъэщІагъуэу кьэнакъым, кьыІэтэжащ мыщыхуитІым я теплъэр, фащэр зыхуэдэр. Абы щыгъуэми пэщэм щыгъуэпщІащ. Ауэ ар, гъуэгуанэ мыльКур дапщэ, сыт хуэдэ хьуми кьанэ щымыІэу кьрибжьэкІын. Апхуэдэу жиІащ нужь дыдэу хьаныи дежи щІэгъэзэжкам кьытеуэнтІым я нэхъыжьхэм Бахьшысэрэй зэрыщІыгъуар.

- Сыльбэмэ сыпльэІэсхыжьрэкъым абы и цІэмрэ зыщымыщымрэ Кьрымым кьыззэрыщымыщІам, гуньэдэсым еш хьу зэрызмыпІытІам!

(Абы жиІам и ятэ Іыхьэр пэжу Алигъуэт абы щыгъуэм кьыфІэІуэхуакъым Кьрым щыпсэу адыгэхэм я цІэ зрИгъэщІэну, абы и нэ кьызыхуикІар ах эм я мылъкур т. Ауэ, етІуанэ Іыхьэм дежь абы щІы щыІущІэкІащ: ар хуейт ипльэтІыну, арщхьэкІэ, Кьанболэт гъуанэдэсу кьыщІэкІакъым.)

Кьрым щхьэщытхъум хуищІ пщІэр мпІыкъ ну эдэу щІэткІуакІыурэ кІэкьинэ фІэкІа кьызэрыкьэжар: Іыхьэ!Іу Кургъуокъуэ «НтІ», ау зэрыпІыкІуэхэм я нэм ущІэпльэн кьудейм хуунэсакъым араКъэ? Дэнэ-тІэ? апхуэдэу зэхэхауэ абыхэм я теплъэр щыпщІэр? А зэрыжьыпІэм хуэдэу гІэрэ Іуэхуэр кьыззэрыкІар?» - Іэу егупсысащ, ауэ жиІар нэгъуэщІ:

- Пэщэ нэхунэм игъуэта хэщІыныгъэ псори, шэч хэмыльу, дыпшынысжьнщ. Уеблэмэ, щІигъу дыдыныжьнщ. Дышынысжьнщ, кьуаншэхэр кьахуэгъуэтми кьахуэмыгъуэтми.

- Ар апхуэдэу тынщу зэфІэкІи Іуэхукъым, - гъуэмэІымаш Алигъуэт Ау э абы и мазкьыр хэщэ хуэтати, угурыІуэфын хуэдэт.

ИкІэм дыгъуасэрей «щакІуэм» теухуа псальэмакьыр зэфІэкІащ. Хьэтіохъущокъуэр щэхуу хуитру бзуэжащ. А дакьикъэм ирихьэлІэу пщым и цІыхухэм гъуэгум щанІэрыхуэ мэл хьушэр ящхьухлІащ. Сераскирым и шууищэм я кІий-гуо макьыр нэхъ иныж хьуащ. Уеблэмэ, езы Алигъуэт-пэщэ дыдэм и цІыхь тритльхьащ къэрэжу Іуэхуэ и пІалъэ зыщІэ цІыхухэм и щыкІэу мэлым епльыи: хьуэсфІу пІэрэ Кургъуокъуэпщым кьихуар. Алыхьым и фІыщІэкІэ хьушэ хьарзынэу кьыщІэкІащ.

- Дзэгъуэ, - быдэу икІи зэпІэ ззэрыту жиІащ Кургъуокъуэ. - Сэ афІэкІа зыри жыс-Іэнкъым. Ауэ а бэлыхь хэмыкІыж Кьэбэрдейм кьыпзэуфІыдзэр нэхъ тБэмэщІэныкІэ дыдэ ди лъэІур псальэм нэхьрэ нэхъ ІупщІу кьреІуатэ си гъащІэ псом ящІ дыдэу згъэш си льэгуажьэмрэ щхьэпІэ сщІы си щхьэмрэ! - пщым и пыІэр щхьэхрэпи, сераскирым и пащхьэ льэгуажьэ льэныкъуэр щигъэщащ.

Арщхьэкіэ абы и щытыкІэм апхуэдизу уардагъэ екІу, апхуэдизэ щэныфІагъэрэ кьыззэфІэмыщІэжьныгъэрэ хэльтри, щхьэгъэщхьагъэ льэпкъ хэпльаГъуэртэкъым, абы кьыхэкІыу Алигъуэт-пэщэм икІагъэ кьрапэсауэ кьыщцІхьуащ. Ззгуэщэтькъауэ пшэр, дахэ-дахэу зызыхуэмыгъаззэ сераскирыр дэнэт щыпеуэфыр жьыгъэм и бжэщхьэІум бгъэдыхьами зекІуэкІэ щабэмрэ ильгъэ ардагъэм и щэнхэмрэ зыхьуна пщы зэкІуэм!

Пэщэ губжьам и нэжьущхьэ хьэпльэхэр кІэзызащ, пэщхьам зэгъэдзэкІахэм фиижу жьыр жьэдашэрти кьыжьжьэрагъэжьыр. Абы и лулэр зыжьэдзири, лулэ фалъэ зыщІыр Кургъуокъуэ и щхьэку упсагъащІэм триуизащІ. Тутын сажэ пщты-рыр Іугъуэр кьыпихьу пщым и щхьэм тельэльащ.

- Мис аращ уи псалъэ дахэхэм я жэуапыр, - щэфихьэжу, ину Іущащэу макъ икІакІэ жиІащ Алигъуэт. - Мис аращ си жэуапыр. Саугъэтыр. Сэ уэ пхуэсщІ саугъэтыр. Мис абыи псальэм нэхьрэ нэхьыфІу жьрыреІэ, - пэщэр лулэм ирихьэлІэу ящІ дыдэ ящІ. Абы щыгъуэ, ар Бахьшысэрэй щыщ Болэтхэ зэрджэ зэрджэсу еІуащІэ гуэрым, зэрыхьуари зэрыщІари ямыщІэу зыхэпсым кьикІыжу щІэпхъуэжам, кьыззэрытражар).

Аладжьыкъуэ тэмэму кьильэтэрэкъым Іуэхум зэрыхэпщІыкІыр зэрыщІыІу пщІыныр сытым дежи игъэуу, ар хэІущІыІу пщІыным сыт щыгъуэ фейдэ хэльуи ильытэрэкъым. Ар езыр егупсысат сераскирым и Іуэху кьыхримыгъаІахьэу и кьэпхьэныр Тушрым и гъуэгум тригъэувэну. Дыгъэ кьепсыр Щоджэныкъэм фІэмыІэфІыж зыщІа Тузэрыр пльэныкъуэ иритэзмэ, сэщхэуэщхьымэ, пэщэ зэгуэкІыкІжар мыхьуу, зых уэфащэ дыдэм дежи игъэззэжьнщ. Дыщэмрэ мывэ льапІэхэмрэ зыІэрыхьапхъэр апхуэдэ Іэ ф!ейрыкьым. Нэхъыщхьэрщи, итащІэкІэ кьызэтримыхьыкьыну зэтрипІэжьнщ Аладжьыкъуэ и напэр зэрытекІар зыльэгъуа нитІыр, хуэмыфащэ кьеБэпсэа и жьэр, жьыр джанэ телъыдкъэу уасэнэзм и гугъу пщІым? (зэмыхьымэ зэм кьыкьуэжьыкъын хуейкъэ ар!) ари икІэм-икІэжьым Аладжьыкъуэ - Кьэбэрдей псом и пщы тет хьунум - кьыльпысынщ!

Іуэм и уэрэ ихьэн хуейт. Ари якьы демыгъэхуауэ...

Аладжьыкъуэ и Іэр зэтедзауэ щыстэжьым. Дыгъэупшыхь абы цІыхуипІ Шэджэм льэныкъуэкІэ иутІыпщащ, льэс махуитІ гъуэгуанэм кьрибыдэу щыІэ хьэбІэ псоИми «щыхьэщІэну». Иджы ахэм кьыщагъэззэжьнымпэ гъупльхуейщ. ИджьипстукІэ Аладжьыкъуэ и пщэрыль нэхъыщхьэр - Хьэтіохъущокъуэм и гугъэ ращэр кьыІуэтэу сераскирым хьыбар иритъэщІэнырщ. Псалъэ щэху зехьэныр, укьІтэ хэмылъыжу хъуэщІэнэр Щоджэхьэм и Іуэху нэхъыщхьэ хьуат - а Іуэху закъэрт игу иритхьу икІи абы ар Іэдуэльаку э дыдэ хуэзыуат.

Щоджэныкъуэм хьэщІыкІэщІырт псоми езыр щыгъуаззэрэ къыпкъу эн щымыІэжу. Ауэ абы щІэртэкъым нэхъыщхьэр, ищІэртэкъым Хьэтіохъущокъуэ щІыкІэ щыкІуэ зэрыузэщІэр, и щыпэ хэмыхуэу зэрыузэщІэр и кьыхущІ, нтІэ мис а пэщэм, зи щІыфэр щІыфашэ э хуэным, зи Іэбжьанэхэр тельэльыным, нэмыцыкІытэу жиІащ мысыр сэшхуэжьыр зей дыдэм Іэрыльхэжауэ. Мис абы щыгъэщІ Аладжьыкъуэ кьыщыскІар шынауэ, льы щІэжьыри, кьуентхъ ин кьэщынэри эзэхэту абы и гущІэр кьыщрильдыкІар.

Абы кьыгурыІуащ: Тузар Кьанболэт кьигъэззэкащ! Хэт, армырмэ, зи Іупэ анэ быдзыщэр ІумыгъэщыщІа щІалэжьа щыкІу фІэкІа зимыгъуэсу зекІуэмрэ зауэмрэ япсыхьа льыхэм я Іэщэ-фащэр ятеэзыыфынур, абы щыгъуэми зы щыхьу ямыуКІыу? Щоджэныкъуэм ар зыкъуэзэрэкІыну Кьэбэрдейм ису ищІэр зыІІ закъуэт. Хьэмэрэ Щоджэныкъуэ льэпкъым ирипагэу зэІэпахыу кьекІуэкІ мысыр сэшхуэр еІуэн еІуэ хэт жьызыІэфынур? Ардыдэрщ, - нэгъэущ щыхьэкъым.

Аращ, Тузарыр кьыкьуэкІыжащ, икІи абы мы мэзым льэсу кьыщикІухьмэ, ар ІэгъуэбгъаГъэу, уеблэмэ гъунэгъу дыдэу щыІэщ. Зы льпэскъым-ильэситІкъым Щащхьэм сераскирым Іуэху щІэпхьащ. Пщыгъуэсхэм я нэхъ жьыларэ щыІэ щІыпІэ щІыкІуэм Іуэхуэ. Жьыларгъэр Кургъуокъуэ сераскирым деж зэрыкІуа Іуэхуэ я зыкьыстхуэщІыну... - Хэт-тІэ сэ - сызыпгъэхуэр? - и жагъуэ хьуа хуэдэу и макъым зригъэІэтащ Щоджэныкъуэм, итІанэ кьэхъуа щымыІэм Іуэдэу макъ кьызэрыгэкІкІэ щІигъужащ, - фыс-фІэмыІуэрэ ерагъыу фыкьэзгъуэтрэжьагъэ аращ.

- Дэгъуэщ! - Кургъуокъуэ макъышхуэ иригъащІу и льэгуажьэм ІэгъкІэ еуащ. - ПщІэнщэу зэман дгъэкІуэдыжькъым. Иджыпстуу сэ жьыСІэр фэ кьыздэфІыгъэ ныбжьэгъэу нэсу фыкьыщІэкІмэ, мы хьэбІэм дэс цІыху кьыззэрыгуэкІэм си мурадымкІэ щІэгъэкьуэн зыкьыскхуащІмэ, жэщыр ибг имыуэ щыкьэ дишхэм уанэ тетлъхьэжьнщ. Фэ фІэлъагъу си щхьэ пщІанэр, фолъагъу си щхьэ делэм тэтэр саугъэт зэрытелыр. Кьэбэрдейм щыщ дэтхэнэ пщылІми ирещІэ кьрым сераскирым Кургъуокъуэпщым и напэр кьызэрэтрихар, абы и пэжыІэ фІейр и щхьэм кьызэрытриуэ нэщІар. Апхуэдэу псоми ирещІэ ильэ имыщІэжауэ, гущІэгъэнщэу ильэ имыщІэжауэ, ЗыщащІэкІэ нэхъ мыхьуми, Кьэбэрдейм и гугъуехыр зэрыщІэрыщІу щыІэ зы щыхьэ зрИмытІэгъэ жжар. ЗымащІэкІэ нэхъ мыхьуми, Кьэбэрдейм и гугъуехыр згъэмэщІэн папщІэ, гумащІэ сихьуу жьыІэзыфІэщу си пыІэ щыщхьэрысха медаНэр нэлат ухьу! Иджы зы гурыІуэгъэщІэ: а гугъуехьэр нэхъ мащІэ хьунукъым - куэд мыщІэу зэрахьну лейм, хьунщІэм, гъэрыпІэм хуэдэ адыгэхэм зэи ялъэгъуакъым. Абы кьыхэкІыу ныщхьэбэ тэтэр егъэзылІэм дытеуэнщи, пщэдей ди лейзехъэ, хьунщІакІуэ хьуну зы щыхуи псэуу кьэдгъэнэнкъым. СывольэІу сераскирым фемыІуэну. Сэ ар зыхуэфІхуэзгъэзэщІэн папщІэ, гумащІэ сихьуу жьыІэзыфІэщу си пыІэ щыщхьэрысха мед

Сыт Жэман Ахьмэд Іуащхьэмахуэ щІыхуэныкъуэр?

Си ныбжьыгъу, щІэныгъэІ-экономист, банкир Жэман Ахьмэд ильэспитІ и пкІэ Іуащхьэмахуэ щыдэкІам щыгъуэ сеупщІыну си мурадраш: «Сыткі эхуей абы, уэ псори уиІэш, Іуащхьэмахуэ уэдкІыныр дапшэщи щынагъуэш». Арщхьэкіэ сыхуиІэсакъым, абыкІэ сеупщІын ипІэ езыр Москва льэтэжащ. Куэд мыщІэу Ахьмэд Москва кьысхуригъэхащ и тхыльі щыкІур - «Эльбрусские записки» зыфІищар. Абы изгъэтащ Ахьмэд сызэреупщІыну си гугъами нэгъэущІ упщІэ куэдми я жэуап.

ИтІани, сыт Ахьмэд Іуащхьэмахуэ - Европэм щынэхь льагэ дыдэ бгым - щыдэкІар? «Іуащхьэмахуэ кьэзыуХуренэхь бгы псоми, иныжьк хуэдэ, кьэхольыгыкІ. Абы нэхьрэ нэхь льагэр уафэрщ. Ар сымигъэщІэгъуэн слъэкІыркъым сэ, - етх Ахьмэд. - Абы и щыгу сихутэным сышІэхьэупсыр Іэджэ щІауэ, ар кьиІэмыхьулІэрэ зэрекІуэкІыр сигу кьеуэ эр, си гъашІэм зыгуэр хущыщІэут кьиІэрысыкъыр. Іуащхьэмахуэ сыІупльэху, гурысыр кьиІэбгъэрыкІуэрт сэ, си гур кьыпльэтуэрэ жысІэрт: «Абы и щыгу симыхьауэ, си гур зэгъэнукъым, си псэри тІыншынукъым».

ІуащхьэмахуэУ и щыгу м кьыщыхуэта щыхуэ зэгупсысыр сыдэ? Бгыщхь льагэм итщ - сытым хуэпабгъэрэ и гур? Ахьмэд иредгъэтыщ а упщІэхэм жэуап: «Сыткі этельыдэкІ Іуащхьэмахуэ? Абы нэхь кьабзэ упщохьуі, уи гупсысэр ешэщі, фІыгъэмрэ уахътышыгагъэмрэщ узригъэгупсысыр. Абы и щІыгум укьыхуэтэмэ, уи гукьеуэ уи гурыгъэхэр пщогъупщэ, уи пкъыр жан мэхъу. ЛьагапІэм уихьэмэ, уэзэрыщІыхур нэхь зыхьбгоощэ, гупсысэм уэзэщІэтэ, уи льэр нэхь щІокІ. Зыхьбгоощэ уафэм, вагъуэхэм нэхь благъэ уаэзэрыхуэхьуар».

Ахьмэд и тхылъым соджэ, си нэр кьысхуг емьчу, зыщызымыгъэщІу. Ар зи Іэдакъэ кьыщІэкІар зи гупсысэр куу, щІэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхыдэм фІыуэ щыгъуазэ, нобэ псори дызыгъэгупсысэ Іэзхугуэхэм игъэпІейтей цыхуэ гумащІэщ.

Мы тхыгъэмкІэ сэ си мурадкъым Жэман Ахьмэд и тхыльІгуэзэрэжэм хэль фІагъ псом сытегъэсэлъхьыну (Налшык нэмыщІ, ар Москвал Монголиемэ кьыщыдэжащ, аркъуафрэр щыхьэт тохьуэ абы щІэупщІэ зэримыкащІэм). Дэтхэнэ щыху набдзэгубдзапльэмэ Жэман Ахьмэд и тхыльым кьыщигъуэтыныщ гъэщІэгъуэн кьыщыхьуэн щІэ. Сэ сыкъэпщтэмэ, си гуапэ дыдэ хьуащ абы публикуэт гурыхъэм и кьалэм жан зэрыІэщІэльыр - ар щынэрыльагъуащ Ахьмэд и тхыльым и дэтхэнэ тхыльыр и кьалэм ІуащхьэмахуэмкІэ щІэныгъэлІым, тхакІэм, публицистым и мащІэкъым щыхьэн уэригъэдэІэнрэ уи гур зэрихьэхунрэ. Апхуэдэущ ар куэд щІауэ зэрысцІыхур, абы ныкъо зэрыщІыхьэ. (Альпинистыр Эверест деж щыхьэкІуэдащ).

ЛьагапІэ куэд кьыщтэн хуэзфІэкІащ Балъкъ псыхьэ дэс Кьарачэхьэблэ кьыщыльхуэ щІалэ гумызагъэм. Ростов кьэрал университетыр кьиухащ абы, ар дыдэм щІэныгъэхэм я кандидат щыхьащ. Къэбэрдей-Балъкъэр кьэрал университетым щригъэджащ, КПСС-м и обкомым, республикэм и Правительствэм щылэжьащ. Езым кьызэригъэпэщащ, 1992 - 1997 гъэхэм зэрихьащ «Кавказ-Инкомбанк» акционер банкыр. Абы щыгуэ Ахьмэд и мытыкІэ дуней кьытехьащ ди автор зыбжанэм я тхыльхэр.

Жэман Ахьмэд Москва дэт банкэм ящыщ зым 1997 гъ ІыпащІэ щолажьэ - яп щыкІэ абы и Административнэ департаментым и унафэщІу, иджы а банкым и вице-президенту. Абы кьыдэжьуэ, Ахьмэд Плехановым и цІэр зезыхьэ Урысей экономикэ академием щрегъэджэ. Ахьмэд Урысейм и Журналистхэм я союзым хэтщ, публицистыльэрызехьэщ.

Си кІэщІ зыщІэрагъэха хуэдэт (ильэс зыщыплІкІэ зэкІэтъыкІуэу яп уеблэІэ гумызагъэм. Ростов кьэрал университетыр кьиухащ абы, ар дыдэм щІэныгъэхэм я кандидат щыхьащ. Къэбэрдей-Балъкъэр кьэрал университетым щригъэджащ, КПСС-м и обкомым, республикэм и Правительствэм щылэжьащ. Езым кьызэригъэпэщащ, 1992 - 1997 гъэхэм зэрихьащ «Кавказ-Инкомбанк» акционер банкыр. Абы щыгуэ Ахьмэд и мытыкІэ дуней кьытехьащ ди автор зыбжанэм я тхыльхэр.

Жэман Ахьмэд Москва дэт банкэм ящыщ зым 1997 гъ ІыпащІэ щолажьэ - яп щыкІэ абы и Административнэ департаментым и унафэщІу, иджы а банкым и вице-президенту. Абы кьыдэжьуэ, Ахьмэд Плехановым и цІэр зезыхьэ Урысей экономикэ академием щрегъэджэ. Ахьмэд Урысейм и Журналистхэм я союзым хэтщ, публицистыльэрызехьэщ.

Ар ныбжьыгъуэ, щІэныгъэІ-экономист, банкир Жэман Ахьмэд ильэспитІ и пкІэ Іуащхьэмахуэ щыдэкІам щыгъуэ сеупщІыну си мурадраш: «Сыткі эхуей абы, уэ псори уиІэш, Іуащхьэмахуэ уэдкІыныр дапшэщи щынагъуэш». Арщхьэкіэ сыхуиІэсакъым, абыкІэ сеупщІын ипІэ езыр Москва льэтэжащ. Куэд мыщІэу Ахьмэд Москва кьысхуригъэхащ и тхыльі щыкІур - «Эльбрусские записки» зыфІищар. Абы изгъэтащ Ахьмэд сызэреупщІыну си гугъами нэгъэущІ упщІэ куэдми я жэуап.

ИтІани, сыт Ахьмэд Іуащхьэмахуэ - Европэм щынэхь льагэ дыдэ бгым - щыдэкІар? «Іуащхьэмахуэ кьэзыуХуренэхь бгы псоми, иныжьк хуэдэ, кьэхольыгыкІ. Абы нэхьрэ нэхь льагэр уафэрщ. Ар сымигъэщІэгъуэн слъэкІыркъым сэ, - етх Ахьмэд. - Абы и щыгу сихутэным сышІэхьэупсыр Іэджэ щІауэ, ар кьиІэмыхьулІэрэ зэрекІуэкІыр сигу кьеуэ эр, си гъашІэм зыгуэр хущыщІэут кьиІэрысыкъыр. Іуащхьэмахуэ сыІупльэху, гурысыр кьиІэбгъэрыкІуэрт сэ, си гур кьыпльэтуэрэ жысІэрт: «Абы и щыгу симыхьауэ, си гур зэгъэнукъым, си псэри тІыншынукъым».

ІуащхьэмахуэУ и щыгу м кьыщыхуэта щыхуэ зэгупсысыр сыдэ? Бгыщхь льагэм итщ - сытым хуэпабгъэрэ и гур? Ахьмэд иредгъэтыщ а упщІэхэм жэуап: «Сыткі этельыдэкІ Іуащхьэмахуэ? Абы нэхь кьабзэ упщохьуі, уи гупсысэр ешэщі, фІыгъэмрэ уахътышыгагъэмрэщ узригъэгупсысыр. Абы и щІыгум укьыхуэтэмэ, уи гукьеуэ уи гурыгъэхэр пщогъупщэ, уи пкъыр жан мэхъу. ЛьагапІэм уихьэмэ, уэзэрыщІыхур нэхь зыхьбгоощэ, гупсысэм уэзэщІэтэ, уи льэр нэхь щІокІ. Зыхьбгоощэ уафэм, вагъуэхэм нэхь благъэ уаэзэрыхуэхьуар».

Ахьмэд и тхыльым соджэ, си нэр кьысхуг емьчу, зыщызымыгъэщІу. Ар зи Іэдакъэ кьыщІэкІар зи гупсысэр куу, щІэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхыдэм фІыуэ щыгъуазэ, нобэ псори дызыгъэгупсысэ Іэзхугуэхэм игъэпІейтей цыхуэ гумащІэщ.

Мы тхыгъэмкІэ сэ си мурадкъым Жэман Ахьмэд и тхыльІгуэзэрэжэм хэль фІагъ псом сытегъэсэлъхьыну (Налшык нэмыщІ, ар Москвал Монголиемэ кьыщыдэжащ, аркъуафрэр щыхьэт тохьуэ абы щІэупщІэ зэримыкащІэм). Дэтхэнэ щыху набдзэгубдзапльэмэ Жэман Ахьмэд и тхыльым кьыщигъуэтыныщ гъэщІэгъуэн кьыщыхьуэн щІэ. Сэ сыкъэпщтэмэ, си гуапэ дыдэ хьуащ абы публикуэт гурыхъэм и кьалэм жан зэрыІэщІэльыр - ар щынэрыльагъуащ Ахьмэд и тхыльым и дэтхэнэ тхыльыр и кьалэм ІуащхьэмахуэмкІэ щІэныгъэлІым, тхакІэм, публицистым и мащІэкъым щыхьэн уэригъэдэІэнрэ уи гур зэрихьэхунрэ. Апхуэдэущ ар куэд щІауэ зэрысцІыхур, абы ныкъо зэрыщІыхьэ. (Альпинистыр Эверест деж щыхьэкІуэдащ).

ЛьагапІэ куэд кьыщтэн хуэзфІэкІащ Балъкъ псыхьэ дэс Кьарачэхьэблэ кьыщыльхуэ щІалэ гумызагъэм. Ростов кьэрал университетыр кьиухащ абы, ар дыдэм щІэныгъэхэм я кандидат щыхьащ. Къэбэрдей-Балъкъэр кьэрал университетым щригъэджащ, КПСС-м и обкомым, республикэм и Правительствэм щылэжьащ. Езым кьызэригъэпэщащ, 1992 - 1997 гъэхэм зэрихьащ «Кавказ-Инкомбанк» акционер банкыр. Абы щыгуэ Ахьмэд и мытыкІэ дуней кьытехьащ ди автор зыбжанэм я тхыльхэр.

Жэман Ахьмэд Москва дэт банкэм ящыщ зым 1997 гъ ІыпащІэ щолажьэ - яп щыкІэ абы и Административнэ департаментым и унафэщІу, иджы а банкым и вице-президенту. Абы кьыдэжьуэ, Ахьмэд Плехановым и цІэр зезыхьэ Урысей экономикэ академием щрегъэджэ. Ахьмэд Урысейм и Журналистхэм я союзым хэтщ, публицистыльэрызехьэщ.

Мы зэхьэзэхуэхэм ильэс къэс КъБР-м щыІэ МВД-м и криминальнэ милицием и ОМСН-м и лэжьакІуэхэм текІуэныгъэхэр кьыщаХь, я Іэщ Іагъэм зэрыхуэІэижьым, кьаурыкІэ псыхьэуэ зэрыщытым я щІыхьэту.

БЕКЪАЛДЫ Илэ.

Тхыльыщ Іэ

Жэман Ахьмэд

Студент гъатхэ

Дахэрэ щІэщыгъуэу

Илъэс къэс КъБКъУ-м щрагъэкІуэкІ «Студент гъатхэ» фестивалыр «Студент гъэмахуэ» яфІэхъуат уэлбанэ зэпымыуэхэм я зэранкІэ. Накъыгъэм и 2-м щІидзэн хуеи зэхьэзэжуэр маэзм и кІэм зэхаублауэ арат

ЗЭМ КЪЫЗЭЩІХЬЭ, зэм уэфІ хъуж дунейм - загъэхьэзырыну зэманыфІ зритхэзм ящыщт информатикэмрэ управленэмкІэ факультетыр (ФИУ) - абыхэм я джэгукІэр гъэщт, фІыуэ загъэхьэзырат, сыт хуэдэ псальэрэ льэбакъуэрэ егупсысауэ зэхэгъуэват. АбыкІэ я гупыр адрейхэм ефІэкІащ икІи кьиІэжьа балл бжыгъэхэмкІэ яп уеблэІэр кьиухащ. ЕтІуанэ хъуащ экономическэ факультетыр, ещанэр юридическэмрэ математикэмрэ зэдагъэщащ.

Ауэ нужьрейхэм, адрей ильэсхэм ельытауэ, тІэкІу зыщІрагъэха хуэдэт (ильэс зыщыплІкІэ зэкІэтъыкІуэу яп уеблэІэр кьаХьауэ щытащ).

Сытым дежи хуэдэу, СГИ-м хъарзынэ дыдэу зыкьигъэльэпІэуащ, ауэ, я жагъуэ зэрыхъунщи, уеблэІэхэр нэхь льэщІхэм «зэбграхьжат». Апхуэдэущ зэпеуэм жыдджэрэ хэтащ медицинэ, ИТФ, филологие къудамэхэр, педагогикэ, медицинэ колледжхэр.

Сытым дежи хуэдэу, номинацэ зэмылІэужьыгъуэхэмкІэ гупхэм кьаХэщхьэхуКІа студентхэм я цІэр къралуащ: эстрадэ уэрэд жьІэныкІэ Етуанетэ (ИФ), ЦэфкІыІ Азэмэт (ИТФ); уэрэдыжьыкІэ - ТхьэкІуащІэ Анзор (ФИУ); езым нуса уэрэдыжькІэ - Чэт Ахьмэд (ЭФ); балнэ кьаФэжькІэ - «Каллисто» кьэфакІуэ гупым и солистхэр; театрымкІэ - ФИУ, МФ, ИТФ, СГИ факультетхэр;

Апхуэдэу кьыХагъэщхьэхуУКІаХэм ящыщщ хамэ кьэрал кьикІа студентхэм я кьафэ гъэщІэгъуэныр, ЭФ-м я «Уэркъ кьафэр», ЮФ-м я брэйк-кьафэр, нэгъуэщІхэри.

Апхуэдэущ ар ныбжьыгъуэ, ІуащхьэмахуэмкІэ ІуащхьэмахуэмкІэ ІуащхьэмахуэмкІэ